

Ευρωεκλογές 2019: Η νέα ταυτότητα της Ένωσης υπό διαμόρφωση

Ενόψει των Ευρωεκλογών της 26^{ης} Μαΐου, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει πολύπλευρες προκλήσεις, κυρίως στη διάκριση μεταξύ εθνικού και υπερεθνικού επιπέδου κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων¹ (Every CRS Report, 2018).

Μία από τις κυριότερες αποτελεί η μαζική εισροή μεταναστών² (FLOW MONITORING EUROPE, 2019), που κατέφυγαν στα ευρωπαϊκά εδάφη δια θαλάσσης³ (Jean Quatremer, 2019) (90%) είτε λόγω πολέμου⁴ (UNICEF, 2016) (πρόσφυγες) είτε λόγω δυσμενούς οικονομικής κατάστασης (μετανάστες⁵) (BBC, 2019). Οι κύριες χώρες προέλευσής⁶ (Needham, 2018) τους είναι η Συρία, το Ιράκ, το Αφγανιστάν, και η νότια Αφρική. Η Ελλάδα και η Ιταλία υποδέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό (75%), ενώ η Ισπανία έχει σημειώσει μεγάλη αύξηση τη τελευταία διετία (22%), γεγονός που δρα ανασταλτικά στις εθνικές τους οικονομίες⁷ (Rafenberg, 2018).

Στα παραπάνω προστίθεται το ζήτημα της τρομοκρατίας εγείροντας ανησυχίες στην ΕΕ. Σύμφωνα με την Europol⁸ (CNN Greece, 2016), από το 2015 ως το 2017 έγιναν 50 τρομοκρατικές επιθέσεις θρησκευτικού χαρακτήρα από δράστες υποστηρικτές του Ισλαμικού Κράτους. Κύριοι στόχοι των επιθέσεων ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ισπανία, η Σουηδία, η Γαλλία, η Φινλανδία και η Γερμανία, απαριθμώντας συνολικά 347 νεκρούς και 705 συλληφθέντες⁹ (Europarl, 2018). Οι εν λόγω επιθέσεις έγιναν από μεμονωμένα άτομα και όχι από τρομοκρατικά δίκτυα αποσκοπώντας στη μαζική καταστροφή και όχι σε ατομικές απώλειες. Για την αντιμετώπιση και την αποτροπή μελλοντικών επιθέσεων πραγματοποιείται αυστηρότερος διασυνοριακός έλεγχος και ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, ενώ συνάμα για την επίτευξη περισσότερης σταθερότητας και ασφάλειας συζητείται η δημιουργία Ευρωστρατού¹⁰ (European Parliament Research Service, 2018).

Ταυτόχρονα, το 2017 πάνω από 5 εκατομμύρια αρχεία δεδομένων χάνονταν ή κλέβονταν καθημερινά ως αποτέλεσμα των 4000 επιθέσεων με κακόβουλο λογισμικό. Με την ταχέως εξελισσόμενη ψηφιοποίηση και τις επερχόμενες Ευρωεκλογές, το ΕΚ κινδυνεύει να γίνει στόχος κυβερνοεπιθέσεων και διάδοσης ψευδών πληροφοριών στον δημόσιο χώρο¹¹ (EU Cybersecurity Agency, 2018).

¹ EveryCRSReport.com.(2018). *The Past as Prologue*. Available [here](#)

² FLOW MONITORING EUROPE. (2019). Available [here](#)

³ Jean Quatremer. (2019). *Europe: La crise des migrants, une vraie crise politique*. Available [here](#)

⁴ Unicef. (2016). *La crise des migrants et des refugies en Europe*. Available [here](#)

⁵ BBC. (2019). *Migrant crisis: Illegal entries to EU at lowest level in five years*. Available [here](#)

⁶ Alex Needham. (2018). *The List: the 34,361 men, women and children who perished trying to reach Europe*. Available [here](#)

⁷ Marina Rafenberg. (2018). *Crise des refugies: "Jeudi, soixante-cinq familles n'ont pas eu a manger dans le camp de refugies de Moria"* Available [here](#)

⁸ CNN Greece. (2016). *Όλες οι τρομοκρατικές επιθέσεις από το 2014*. Available [here](#)

⁹ Europarl.europa.eu. (2018). *Τρομοκρατία στην ΕΕ: Επιθέσεις, θύματα και συλλήψεις*. Available [here](#)

¹⁰ Etienne Bassot – European Parliament Research Service. (2018). *Ten issues to watch in 2018*. Available [here](#)

¹¹ EU Cybersecurity Agency. (2018). *STRENGTHENING NETWORK & INFORMATION SECURITY & PROTECTING AGAINST ONLINE DISINFORMATION*. Available [here](#)

Επιπρόσθετα, η αντιμετώπιση της ανεργίας και η μείωση των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των κρατών-μελών αποτελεί πρόκληση για την ΕΕ¹² (EUROBAROMETER, 2013). Συγκεκριμένα, τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας παρουσιάζονται στην Ελλάδα (36,6%), στην Ισπανία (34,1%) και στην Ιταλία (31,6%), ενώ αντίστοιχα τα χαμηλότερα στην Τσεχία (4,9%), στη Γερμανία (6,1%) και στην Ολλανδία (6,9%)¹³ (EUROSTAT, 2019), υπογραμμίζοντας τις δύο υφιστάμενες οικονομικές ταχύτητες μεταξύ Βορρά-Νότου, που επηρεάζουν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών και το συνολικό δημογραφικό τους αποτύπωμα.

Ως κύριος στόχος, λοιπόν, της ΕΕ τίθεται η δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας μέσω του οργανισμού της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ) και η άμβλυση της οικονομικής δυσπραγίας μέσω των υποβαλλόμενων από τα κράτη-μέλη Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και εξεταζόμενων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁴ (EUROPA, 2019). Στο ίδιο πλαίσιο, ο εποπτικός συντονισμός της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αποσκοπεί στην αποκατάσταση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, στην προστασία των αποταμιεύσεων, στην αύξηση κρατικών εγγυήσεων για τραπεζικούς λογαριασμούς και στη συνολική διατήρηση ροής πιστώσεων με προσιτούς όρους. Για την εξάλειψη εντάσεων στις αγορές κρατικών χρεογράφων της Ευρωζώνης, η ΕΕ δημιούργησε τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) μέσω του οποίου θέσπισε νέους κανόνες, εξαλείφοντας την δημοσιονομική αστάθεια ενώ με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) αποσκοπεί στον έλεγχο των δημοσίων χρεών και ελλειμμάτων.

Θεμέλιο ανάπτυξης και βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης αποτελεί η ένταξη και παραμονή των νέων στην αγορά. Ειδικότερα, περισσότεροι από 3,3 εκατομμύρια νέοι (ηλικίας 15-24 ετών) είναι άνεργοι το 2019 στην ΕΕ ενώ αντίστοιχα το 2018 δεν μετείχαν στην απασχόληση και στην κατάρτιση (NEET) 5,5 εκατομμύρια νέοι¹⁵ (EUROPA, 2019). Γενικά τα επίπεδα απασχόλησης των νέων και της ανεργίας επηρεάζονται από τη μακροοικονομική κατάσταση¹⁶ (EUROPA, 2017), τον κατακερματισμό των αγορών εργασίας και την περιορισμένης ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης να προσφέρουν προσωποποιημένες υπηρεσίες σε νέους. Το πρόγραμμα «Επένδυση στη νεολαία της Ευρώπης»¹⁷ (EUROPA, 2017), μια διακρατική δέσμευση προσφοράς υψηλής ποιότητας εργασίας σε νέους κάτω 25 ετών, του «Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης» συμβάλλει στην καταπολέμηση της νεανικής ανεργίας και στην δημιουργία ευκαιριών εθελοντικής προσφοράς ή εργασίας σε προγράμματα¹⁸ (EUROPA, 2017).

Ωστόσο, τα παραπάνω συνηγορούν στην αύξηση του φαινομένου του Ευρωσκεπτικισμού¹⁹ (EveryCRSReport, 2018), υπό τη μορφή της επιτακτικής ανάγκης προστασίας της εκάστοτε εθνικής ταυτότητας των κρατών-μελών, ωθώντας τους πολίτες στην υιοθέτηση ακραίων πεποιθήσεων σχετικών με τη φύση της Ένωσης²⁰ (Wright, 2016). Η τάση αμφισβήτησης του

¹² EUROBAROMETER (2013). Challenges and priorities for the EU. Available [here](#)

¹³ EUROSTAT.(2019). *Euro area unemployment at 7,8%*. Available [here](#)

¹⁴ EUROPA. (2019). *Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης*. Available [here](#)

¹⁵ EUROPA. (2019). *Youth Unemployment*. Available [here](#)

¹⁶ EUROPA. (2017). *Θεματικό Ενημερωτικό Δελτίο Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, Απασχόληση των νέων*. Available [here](#)

¹⁷ EUROPA. (2017). *The Youth Guarantee*. Available [here](#)

¹⁸ EUROPA. (2017). *Traineeships*. Available [here](#)

¹⁹ EveryCRSReport. (2018). *The European Union: Ongoing Challenges and Future Prospects*. Available [here](#)

²⁰ Oliver Wright. (2016). *Euroscepticism on the rise across Europe as analysis finds increasing opposition*. Available [here](#)

ευρωπαϊκού οικοδομήματος αποτυπώνει την επιθυμία αύξησης της εθνικής κυριαρχίας των μελών της, ακόμη και την κατάρρευση της ΕΕ. Αναλυτικότερα, ως το 2016, σχεδόν το 50% του εκλογικού σώματος της Γερμανίας, της Ισπανίας και της Ολλανδίας είχε παρουσιάσει ευρωσκεπτικιστικές τάσεις, ενώ ταυτόχρονα η έρευνα του Pew Research Centre²¹ (Stokes, 2016) το ίδιο έτος, αποκάλυψε μια μείωση υποστήριξης προς την Ένωση σε 7 χώρες. Σε αυτές, συγκαταλέγονται η Ιταλία, η Σουηδία, η Ολλανδία, η Ουγγαρία και η Ισπανία, με τα μεγαλύτερα ποσοστά αμφισβήτησης να παρουσιάζονται στη Γαλλία με 60% και στην Ελλάδα με 71%. Τα ανωτέρω σε συνδυασμό με τη δυσμενή οικονομική κατάσταση στην Ευρώπη καθώς και τις αυξημένες προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές συντέλεσαν στην άνοδο της ακροδεξιάς²² (Vasilopoulou, 2009).

Η ίδια ως ιδεολογία εδράζεται στο σωβινισμό, δηλαδή στην προάσπιση αυστηρά εθνικών συμφερόντων και στην τόνωση της εθνικής ταυτότητας των μελών, αντιστεκόμενη στην πολιτισμική ποικιλομορφία της Ένωσης κατά τη λήψη υπερεθνικών αποφάσεων. Οι επικεφαλής των ακροδεξιών κομμάτων χρησιμοποιούν εργαλειακά τα προβλήματα της Ένωσης εγείροντας το πατριωτικό φρόνημα του εκλογικού σώματος προς αύξηση των ποσοστών τους στις εκλογές²³ (Werts, 2012). Τα περισσότερα, ωστόσο, ευρωπαϊκά κόμματα- ασχέτως πολιτικού προσανατολισμού- αποφεύγουν να τοποθετηθούν ανοιχτά υπέρ ή κατά της Ένωσης, προσπαθώντας να προσελκύσουν ψηφοφόρους. Οι ευρωσκεπτικιστές υποστηρίζουν πολιτικά κόμματα με ακραίες αποσχιστικές τάσεις^{24,25} εντός της Ένωσης, πέραν της παραδοσιακά μετριοπαθούς πολιτικής ευρωπαϊκής κατεύθυνσης. Την πιο απτή έκφραση του φαινομένου συνιστά το Brexit, που έχει διχάσει όχι μόνο τη Μεγάλη Βρετανία αλλά και το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών, θέτοντας αμφιβολίες σχετικά με τα αποτελέσματα έκβασής του.

Η έλλειψη εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών-μελών και των πολιτών προς την Ένωση αποτυπώνεται και στη σύνθεση του Ευρωκοινοβουλίου, που απαρτίζεται από 751 ευρωβουλευτές. Η ανισότητα στην εκπροσώπηση των χωρών της ΕΕ θέτει πληθώρα ανησυχιών στους ευρωπαίους ψηφοφόρους εν όψει των ευρωεκλογών. Είναι γεγονός ότι οι έδρες εντός της ΕΕ κατανέμονται κατά αναλογία πληθυσμού κάθε κράτους- μέλους²⁶. Ειδικότερα, η Γερμανία απαρτίζεται από 81.197.537 κάτοικους, καταλαμβάνοντας 96 θέσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο²⁷, ενώ η Μάλτα, κράτος μικρότερης πληθυσμιακής έκτασης 429.344 κατοίκων, εκπροσωπείται από 6 ευρωβουλευτές. Η διαπιστωμένη δημογραφική δυσαναλογία μεταξύ των χωρών ακολουθείται από αντίστοιχη συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, με εξαίρεση το Λουξεμβούργο, όντας ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Παράλληλα, άξιο αναφοράς είναι το ποσό που καταβάλλουν τα κράτη στον προϋπολογισμό της ΕΕ για την

²¹ Pew Research Centre. (2016). *Brexit Vote highlighted UK's discontent with EU, but other European countries are grumbling too*. Available [here](#)

²² Sofia Vasilopoulou. (2009). *Varieties of Euroscepticism: The Case of the European Extreme Right*. Available [here](#)

²³ Han Werts, Peer Scheepers, Marcel Lubbers. (2012). *Euro-scepticism and radical rightwing voting in Europe, 2002-2008: Social cleavages, socio-political attitudes and contextual characteristics determining voting for the radical right*. Available [here](#).

²⁴ Paul Hainsworth (2008). *The extreme right in Western Europe*. Publishing: Abingdon Routledge.

²⁵ Cas Mudde (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Publishing: Cambridge University Press

²⁶ EUROPA. (2019) Όλες οι χώρες μέλη της ΕΕ λίγα λόγια. Available [here](#).

²⁷ EUROPA. (2019) Αναζήτηση Ευρωβουλευτών ανά χώρα. Available [here](#)

ενεργή συμμετοχή τους στην διαδικασία ψηφισμάτων. Χώρες όπως η Ιταλία, που έχει συνεισφέρει στην Ένωση το χρηματικό ποσό 12 δις ευρώ, κατέχουν αξιοσημείωτο αριθμό εδρών, αντιθέτως, η Σλοβενία καταλαμβάνει 8 έδρες έχοντας προσφέρει 293 εκατομμύρια ευρώ. Μια ενδεχόμενη έξοδος της Αγγλίας από τον θεσμό, θα θέσει σε διαθεσιμότητα 27 έδρες, που θα διατεθούν σε κράτη άνισα εκπροσωπούμενα.

Μία επιπλέον πρόκληση για το θεσμό είναι η αποχή των ψηφοφόρων κατά τις εκλογές, η οποία ανέρχεται στο 60%. Η πολιτική αποϊδεολογικοποίηση και η λειτουργία των κομμάτων με γνώμονα το κέρδος, προκαλεί την απογοήτευση των πολιτών ενισχύοντας το δημοκρατικό έλλειμμα σε συνδυασμό με τον ασκούμενο οικονομικό έλεγχο από μη εκλεγμένους τραπεζίτες όπως το ΔΝΤ και τον ΠΟΕ.

Παρά τις διαφαινόμενες προκλήσεις η ΕΕ ακολουθεί προοδευτική πορεία στην προστασία του περιβάλλοντος και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στα πλαίσια αυτά έχει διαμορφωθεί συγκεκριμένη περιβαλλοντική πολιτική με στόχο την ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ευρωπαϊκής οικονομίας. Οι επενδύσεις σε πράσινες τεχνολογίες προκρίνουν τον περιορισμό εκπομπών αερίων για την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου και την αύξηση της ενεργειακής κατανάλωσης ανανεώσιμες πηγές κατά 20%, με στόχο τη βέλτιστη ενεργειακή απόδοση και την ενδυνάμωση της χρήσης πρωτογενούς ενέργειας σε σχέση με τα προβλεπόμενα επίπεδα²⁸ (EUROPA, 2019). Επίσης, η Ένωση προωθεί διεθνείς διαπραγματεύσεις για την κλιματική αλλαγή, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στην κατάρτιση τόσο της Σύμβασης-Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC) όσο και του Πρωτοκόλλου του Κιότο και, πιο πρόσφατα, της Συμφωνίας του Παρισιού.

Για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων συγκεντρώνει όλα τα σχετικά με τα δικαιώματα του Ευρωπαίου πολίτη έγγραφα και τις υποστηρικτικές από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τα εκάστοτε εθνικά δικαστήρια, αποφάσεις. Ο Χάρτης περιλαμβάνει εξίσου την προστασία προσωπικών δεδομένων και βιο-ηθικά πρότυπα²⁹ (EUROPA, 2019). Τέλος, η ΕΕ παρέχει χρηματοδοτήσεις προς επίρρωση της επιστημονικής βιομηχανικής καινοτομίας σε βασικές τεχνολογίες στις μικρές επιχειρήσεις, εξασφαλίζοντας έτσι τη μετατροπή των τεχνολογικών καινοτομιών σε βιώσιμα προϊόντα με πραγματικές εμπορικές δυνατότητες, μέσω διμερών συμπράξεων ιδιωτικών και κρατικών φορέων. Συνοψίζοντας, εξαιτίας των υφιστάμενων εξωτερικών και εσωτερικών προκλήσεων της ΕΕ, ο μελλοντικός της χαρακτήρας αμφισβητείται αναφορικά με την πιθανή εμβάθυνσή της³⁰ (EUROPA, 2019).

²⁸ EUROPA. (2019). *Μέτρα αντιμετώπισης για την κλιματική αλλαγή*. Available [here](#)

²⁹ EUROPA. (2019). *Ανθρώπινα δικαιώματα*. Available [here](#)

³⁰ EUROPA. (2019). *Έρευνα και καινοτομία*. Available [here](#)